

K splošnemu miru!

Boljševiki korakajo od zmage do zmage. Med tem ko se vrše na Izhodni fronti v nemškem glavem stanu mirovna pogajanja, je prišel k Trockemu ameriški general Johnson; da bi zopet pridobil Rusijo za sporazum. Sporazum, se je zarotil s Kerjenskim, Kaljedijem in Kornijlom proti revolucionarnemu ruskemu proletariatu; Rusiji so pretili z vojno napovedjo, ji zaprli ves dovoz, generala Duhonina shujskali k uporabi — in sedaj morajo videti, da se ne da zatreti mirovna volja ruskega naroda z nikakršnim nasiljem; prilagoditi se morajo, se pogajati z vlado, ki se je otrešla njih jarma, tajne dogovore objavila in jih razveljavila. Pričela je pogajanja z Nemčijo in Avstrijo kljub protestu sporazuma! Da morajo mogočne Zedinjene države vladi delavskih in vojaških svetov dati danes sporočiti, da je čas protestov in groženj proti oblasti svetov minil, da morajo danes Rusijo vpraševati, če se ne mora pogajati o miru obenem z njimi, to dokazuje, kako krepka in nedvomna je že oblast boljševikov v Rusiji. Vlada delavskih in vojaških svetov, vlada, ki hoče dati svetu mir, je trdna — to dokazuje predvsem, ker se ji skušajo približati Zedinjene države. Ruski proletarij je popoln gospodar velike Rusije.

To dejstvo krepi znatno nade na mir pri vseh narodih. Pokazuje se že, da vpliva trdni sklep ruske vlade, ki hoče napraviti konec vojni, mogočno tudi na druge dežele. Ni pa presenetljivo, da se skušajo zopet približati Rusiji najprej Zedinjene države. Ko so vstopile v vojno, so mislile namreč, da bo dovolj, če bodo zalagale ruske vojske z vsemi potrebščinami, da bodo mogli biti ameriške bitke. Takna naloga bi bila prav po okusu ameriške denarne aristokracije, ker bi ji nesle dobave Rusiji velikanski dobiček; in ameriško meščanstvo bi se ne bilo prav nič branilo prepustiti ruskim kmetom in delavcem, da prelivajo kri. Sedaj je pa stvar popolnoma drugačna. Če hoče Amerika vojno nadaljevati, mora žrtvovati kri svojih lastnih sinov; in namesto mastnih dobavnih dobičkov prete kapitalu visoki davki, ki bi bili potrebni, če bi hoteli poslati in vzdrževati milijonsko ameriško vojsko na evropskih tleh. Opažajo in zavedajo se, da pojenjava vojno navdušenje poglomagata tudi v Ameriki; da, tudi tam ne bi bili nezadovoljni, če bi se mogli izmuzniti iz krempljev vojne. In če bi se Zedinjene države za to odločile, bi bilo tudi konec vojne povsod. Zakaj brez Amerike in brez Rusije, bi Anglija, Francija in Italija vojne ne mogle nadaljevati.

Zadnje dni se je marsikaj dogodilo, kar priča, da pridobiva mirovna misel po vseh deželah na vplivu. Govori Lansdownejevi in Hendersonovi na Angleskem, Nittisov govor v Italiji, članki Renaudela in Sembata v »Humanite«, preganjanje pacifistov na Francoskem — vse to so dobra znamenja. Zmaga demokracije v Rusiji je zbudila zadoščenje v demokraciji vseh dežel; angleški delavci, francoski socialisti in ameriški demokrati so nasproti od prvega dne, da bi nastopili sovražno proti ruski republiki, ki je nastala iz krvavih bojev. Vsa ideologija vojne se je pri sporazumu jela majati; če sklene radikalna ruska demokracija mir z Nemčijo in Avstrijo, ne bo vojni britskega, ameriškega in francoskega imperializma mogla navajati kot povod vojni nič drugega kakor boj zveznih demokracij proti reakcionarnim državam. Tako vplivajo mnoge okoliščine ugodno na razmerje k splošnemu miru. Ker se je skušala Amerika približati Rusiji, je očitno, da bo sedaj mnogo lažje doseči splošni mir nego kdaj prej.

LISTEK.

DR. H. TUMA:

Jugoslovanska deklaracija.

(Dalje.)

Meseca aprila 1917 so se vršile konference v Londonu, na kateri so se opredelili zahtevki Poljakov, Čehov in Jugoslovancev. Od tod razpotje Čehov, naj se odloči usoda češkega naroda pri mirovni pogajanjih, ker je češko vprašanje obenem evropsko vprašanje. Češki poslanec Střiberny je javno priznaval, da je češka deklaracija naperjena, ne toliko na avstrijsko vlado, kakor vnanjemu svetu. Nemški socialist Quessel označuje jugoslovansko deklaracijo »kot princip dualizma, ki presega celo zahtevke češke deklaracije, ker zahteva novo jugoslovansko državo kot samostojno tvorbo. Jugoslovanska deklaracija ni le politična izjava, marveč je tudi vojna listina, katere se ima uveljaviti pri mirovni obravnavah«. Če tudi slovenski poslanci niso dali izraza enakemu stališču, sledi iz vsega njih obnašanja in tolmačenja jugoslovanske deklaracije, da je ozadje iste bodoča svetovna mirovna konferenca.

Jugoslovanska deklaracija od 30. maja 1917 je torej plod vojnih dogodkov, ni samorasla ideja slovenskega in hrvaškega naroda, ni zaključek realne, premišljene akcije jugoslovanskih politikov. Radi tega je tem bolj ne-

Osrednje države skrivajo še vedno svoje mirovne pogoje kot tajnost. Govora Czerninova nista podala jasnosti. Toda zvedeli bomo prav kmalu, kaj hočejo osrednje države. Trockij je rekel amerškemu generalu, da zahteva Rusija javna mirovna pogajanja. Nemčija in Avstrija bosta morali torej pred vsem svetom povedati, ob kakšnih pogojih hočeta skleniti mir. Ta javnost bi utegnila biti v enem primeru velika nevarnost; Če bi namreč Nemčija in Avstrija stavili zahteve, ki ne bi bile sprejemljive za nasprotniško koalicijo, bi take zahteve vojno razpoloženo po vseh deželah iznova okrepile in onemogočile konec vojne. Če pa srednje države pri mirovni pogajanjih z Rusijo predlagajo mir, ki je sprejemljiv za vse narode, če z dejanjem dokažejo, da nimajo zahtev od Rusije, ne na Balkanu, ne v Belgiji, ki bi odpravljale samostojnost kakega naroda, ali le omejevale, bo to mogočno vplivalo na narode; potem se bodo vsi narodi vprašali, zakaj naj se vojna še nadaljuje. Odločitev je torej v rokah nemške in avstrijske vlade; obravnave z Rusijo morejo vsakršno nado na bližnji mir pokopati; dovesti pa morejo tudi prav kmalu do mirovni pogajanj za splošni mir. Zavedajo naj se vlade grozovite odgovornosti, ki jo imajo v tem trenutku! Odgovorne bodo zgodovini, odgovorne narodom svojih lastnih dežel.

Nemško-avstro-ogrška zveza in mirovno vprašanje.

Izjava grofa Czernina.

Dunaj, 6. decembra. (Kor. urad.)

Minister vnanjih zadev grof Czernin je v odseku za vnanje zadeve ogrške delegacije izjavil: Grof Tisza je v svojem govoru stavil vprašanje, je-li in v koliko se je z Nemčijo doseglo sporazumljenje glede vojnih ciljev. Na to vprašanje lahko pozitivno odgovorim. Z Nemčijo se je dosegel sporazum in sicer na podlagi, ki velja za Nemčijo in Avstro-Ogrsko, na podlagi obrambne vojne, na podlagi, ki se pri nas splošno odobrava, ki je v Nemčiji določena kot zavrnilo za vojne cilje in katere je državni tajnik pl. Kühlmann v enem svojih zadnjih govorov jasno preciziral rekoč: Razen Alzacije-Lorene ni nobene ovire za mir.

Seveda ne smemo, če naš položaj primerjamo s položajem našega nemškega zaveznika, pozabiti, da se nahajamo mi v gotovem oziru v boljšem položaju kot oni. Mi imamo cel naš teritorij v naši posesti. Nemške kolonije pa so danes v rokah sovražnika. Samoočelje je umevno, da Nemčija ne bo hotela skleniti miru, dokler ni sigurna, da dobi svoje kolonije nazaj. Če se mi z gotove strani očita, da me »slabotnost« moje politične sili, nadaljevati vojno dalje, in da se bojujemo za nemške osvojitve, moram na te argumente odgovoriti s kategoričnim: ne! Bojujemo se za obrambo Nemčije ravno tako, kakor Nemčija za nas. V tem oziru ne poznam nobenega razločka med Strassburgom in Trustom. Če bi v splošnem okviru vojne nastale druge konstelacije, kar ni izključeno, in če bi na drugih frontah nastopili veliki dogodki, potem bi — jaz to očitno priznam — jaz pozdravim moment, ko bi se tudi na drugih frontah borili skupno z našimi zavezniki. Če se pri ententi še najdejo ljudje, ki mislijo, da nas bodo ločili od naših zaveznikov, potem ne morem

razumljivo, da se posamezni pripadniki, po največ intelektualci, češke in jugoslovanske socialne demokracije ne morejo otresti vplivov nacionalističnega stremjenja, ki je nastalo vsled deklaracij od 30. maja 1917.

Jugoslovanska socialna demokracija še vedno stoji na stališču svoje resolucije od novembra 1909 in balkanske konference od decembra 1910. Nima najmanjšega povoda opustiti pričetke poti svojih idej, katere je spočela iz realnega mišljenja in stremjenja po svobodi ljudstva, katero hoče doseči po akciji in gibanju zavednega delavstva samega ter vidi v pravilni rešitvi narodnostnega vprašanja le sredstvo za uspešen boj združenih narodov za blaginjo ljudstva. Te višje ideje jugoslovanske socialne demokracije tudi danes ne sme zatajiti, kakor ne pozitivne metode, po kateri hoče rešiti narodnostno vprašanje kot neobhodno sredstvo za daljši razvoj internacionalnega boja in stremjenja. Jugoslovansko vprašanje socialna demokracija razmotruje iz sociološkega, gospodarskega in zgodovinskega stališča, brez predsodkov, brez prenapetega čustvovanja, vedoča, da je stvarna rešitev mogoča le v sporazumljenju združenih narodov samih. Socialna demokracija zato stoji na stališču absolutnega miru in kompromisa v svetovni vojni udeleženi držav. Socialni demokrati mora biti pri tem odločitev po orožju ne le postranska stvar, marveč se mora takl rešitvi postaviti v bran z vso silo, ker je pravilna rešitev jugoslovan-

reči drugega kot: Tisti, ki to verujejo, so slabi psihologi in naivni ljudje.

Na vprašanje grofa Andrassyja glede Valone in Italije izjavi minister, da bi se bila Italija lahko ognila tej nepotrebnosti vojni ter dosegla arrangement, kakršnega danes v svojih najsmelejših sanjah pač ne upa več doseči. Italija je od onega časa zgubila dvanajst bitk in stotisoče mrtvih, zgubila je milijarde vrednosti in velik del svojega teritorija, ki je prišel v našo posest. Italija sme danes v najboljšem slučaju upati, da doseže status quo ante bellum. Če bo Italija — jaz to javno povem, da bodo slišali v Rimu — vojno lahkomišljeno nadaljevala, bo imela pozneje mnogo neugodnejši mir. To smo dolžni našim četam in našemu zaledju. Grof Karolyi naj ve: Jaz imam samo en cilj in ta cilj je: skorajšen časten mir. Zato ne bom dovolil našim sovražnikom premirja za nadaljevanje vojne.

Glede vojne napovedi Združenih držav je izjavil grof Czernin: Doslej še nepotrjene vesti javljajo, da namerava Amerika napovedati vojno nam in našim zaveznikom Turčiji in Bolgariji. Če se to tudi zgodi, ne bomo mogli obžalovati ničesar, kar smo storili v preteklosti. Zaradi naše zvestobe napram Nemčiji smo morali računati z nasprotstvom Amerike. Če bo Amerika izvajala te konsekvence, bo to mučno zaradi Avstrijev in Ogrov, ki bi v Ameriki prišli v težaven položaj. Na končni izid vojne pa to ne bo vplivalo niti najmanj. Današnji govor Wilsonov kaže pomenljiv napredek v tem obziru, da izjavlja; Amerika ne namerava oškodovati Avstro-Ogrske. Naša stvar ni, baviti se z institucijami narodov. Zelim le, naj svoje zadeve velike in male države same urede.

Napram nazorom, katere skuša ententa širiti v monarhiji pod geslom samoodločevanja narodov, je današnje pojmovanje znaten napredek, katerega pozdravljamo.

Politični pregled.

— **Odstop ministrskega predsednika?** V parlamentarnih krogih se širi vest, da ministrski predsednik dr. pl. Seidler v kratkem odstopi in da postane namesto grofa Polzerja ravnatelj cesarjeve kabinetne pisarne. Nagodba z Ogrsko je bila baje zadnje njegovo delo. Seidlerjev naslednik bo menda poljedelski minister grof Silva-Tarouca, ki je imel v zbornici po glasovanju o nagodbenih predlogih programatičen govor o našem kmetijstvu.

— **Baron Burian o bosanskih razmerah.** V delegacijskem odseku za Bosno in Hercegovino je skupni finančni minister baron Burian podal svoj eksposé. Glede bosanskega sabora je Burian omenjal, da je precej glasen klic po Bosni in Hercegovini po oživiljenju sabora. Prizna, da se bo moralo nekaj ukreniti. Nove volitve zavrača, a da bi oživel stari deželni zbor, o tem tudi neče nič slišati. Vlada da študira nove gospodarske reforme, ki naj jih sklepa »novi deželni zbor«; te so: ustanovitev kmečkih občin, ureditev desetine, zakon o prostovoljnem odkupu kmetov ter ureditev občinskih gozdov in pašnikov. K sklepu svojega govora Burian naglašja, da monarhija, upoštevajoč junaštvo Bosancev in Hercegovcev na bojnem polju, mora deželo preurediti v tem smislu, da dobe Bosanci priliko izvrševati tudi take državljanske pravice, ki segajo čez okvir ožjih interesov njihove domovine. Ob-ljubljia revizijo obstoječih razmer. »Pri tem — pravi minister — pač ne bo mogoče upoštevati vseh nasprotujočih si političnih stremljenj, pač pa bomo mogli usodo Bosne in Hercegovine postaviti na trdna in jasna tla, kjer

smo etični nositelji katolicizma med jugoslovani kot najvišji kulturni cilj. Jugoslovanska ideja se dá izvršiti le na podlagi historičnega hrvaškega državnega prava v habsburški državi«. Konstatiramo torej, da tik pred izbruhom vojne niti med Slovenci ni vladala enotna jugoslovanska ideja, in posebno ne v stranki, kateri je pripadal dr. Krek. Se manj velja, da je bila jugoslovanska ideja kdaj živa med celim narodom slovenskim. Jugoslovanska ideja se je izražala v različni obliki in po razni večji ali manjši vsebini, izprva le med slovensko politično inteligenco, kakor svoj čas ilirizem. Slovenci sploh do leta 1897. niso imeli izrazitih političnih strank, šele s tem letom lahko konstatiramo organični nastop socialno-demokratične in slovenske ljudske stranke, do čim moramo tudi še danes prištevati tretji liberalni stranki vse one politične elemente, ki niso zastopani ne v prvi, ne v drugi skupini. Ne imenujemo te stranke narodne ali napredne, ker si laste atribut narodno tudi pristaši dr. Krek-a in ker so pač najnaprednejši po svojih idejah socialni demokrati. Ako se torej govori o jugoslovanski ideji kot enotni ideji vseh strank Slovencev, potem je dejanski šele z deklaracijo 30. maja 1917 jugoslovanska ideja postala ideja celokupnega slovenskega naroda, katero tudi slovenski socialni demokrati pozdravljamo iskreno, če tudi se deklaracija znatno loči od stališča socialne demokracije.

naj bo zadoščeno narodnemu čustvovanju, domoljubja in napredku bosansko-hercegovskega prebivalstva ob skrbnem zavarovanju skupnih interesov avstro-ogrške monarhije. Po nejasni ministri izjavi sodeč namerava vlada Bosno in Hercegovino prikloniti Hrvaški pod ogrsko nadvlado. Da sator ne bo mogel pritrčiti taki rešitvi, je pač popolnoma jasno.

— **Zveza Poljske s centralnimi državami.** Varšavska »Gazeta Poranna« objavlja obširen članek o kraljevini Poljski, v katerem naglašja, da se je regentski svet izjavil za vojaško, politično in gospodarsko zvezo s centralnimi državami. Kraljevina Poljska — pravi list — pristopi kot peti zaveznik centralnim državam.

— **Mirovno gibanje v Angliji.** Vodilno glasilo angleških liberalcev, »Daily News«, poroča, da so voditelji liberalne stranke pritrčili znani mirovni izjavi lorda Landsdowna in izjavili, naj se vojni cilji zaveznikov in pogoji za konec vojne revidirajo. Isto glasilo objavlja oklic članov zbornice lordov, ki se zavzema za oficielna pogajanja za sporazumen mir. — Javno mnenje v Angliji se torej izpreobrača k miru.

— **Iz Rusije.** Vlada boljševikov je postala gospodarica položaja. To kažejo zlasti odločni ukrepi, ki jih hoče izvajati napram sporazumu, da si noče priznavati nove vlade. Kakor poroča »Daily Mail« iz Petrograda, je ruska vlada zahtevala, da Anglija izpusti na Angleskem internirane sodruge. Anglija na to zahtevo niti odgovorila ni. Zato pa izjavlja Trockij, da ne sme noben angleški državljani zapustiti Rusije, dokler Anglija ne ustreže zahtevi! Trockij je rekel v petrograškem svetu, da morajo končno spoznati sovražniki in prijatelji, da hoče nova vlada varovati neglede na politično pripravljanje vse ruske državljane. — V Rusiji je prebivalstvo mnenja, da se vojna vsekar konča. Vlada namerava vse vojne ujetnike čimprej vrniti. — Vrhovni poveljnik Kriljenko je razglasil v posebnem manifestu na vojaštvo in pomorstvo, da je glavni stan v rokah boljševikov in apelira na slogo in disciplino, zakaj tudi to dejstvo nam zagotavlja bližnji mir. — Kakor poroča »Pravda«, je Trockij odločno protestiral, ker sta zastopnik pri ruskem generalnem štabu major Kerth in voditelj francoske misije poslala note in dopise odstavljeno vrhovnemu poveljniku Duhonjnu, v katerih hujskava proti sedanjji vladi. Sedanja vlada ne zahteva, da jo priznajo poslanički in agenti zedinjenih sil, opozarja jih pač, da tega ne bo trpela ter da ne prevzema nikakršne odgovornosti za težke posledice, ki bi utegnile nastati zaradi tega.

Dnevne beležke.

— **Za izločitev Kranjske iz vojnega ozemlja.** Uspeh naše ofenzive proti Italiji je pomaknil fronto naših armad daleč v sovražnikovo deželo. Vendar pa na naših pokrajinah še vedno leži težki pritisek, ki ga morajo nositi vojna ozemlja, z vsemi posledicami: kakor prometne težave, potovalne ovire, pisemska in brzojavna cenzura itd. Nobenega praktičnega razloga ni za to, da bi se to stanje še dalje obdržalo. Zato so poslanec Jarc in tovariši stali v poslanski zbornici na celokupno ministrstvo interpelacijo, je-li vlada pripravljena, z vsem poudarkom pri vrhovnem armadnem poveljstvu delovati na to, da se cela Stajerska in Kranjska izloči iz vojnega ozemlja?

— **Vzdrževalna.** Upravno sodišče je razsodilo o pritožbi M. S. sledeče: 27. avgusta 1916 je bil vpoklican kolarski pomočnik Alojzij S. v aktivno vojaško službovanje. 25.

II.

Jugoslovanska ideja torej v splošnem ni nova.

Politična zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov nam dokazuje, da se je po nastopu konstitucionalne dobe med jugoslovanskimi narodnostmi ta ideja izrekla sedaj v tej, sedaj v oni obliki. A do danes se ni zastopala enotno pri posameznih celotnih narodih in v združenih strankah. Izhodišče jugoslovanske ideje je instinktivni občutek Slovencev, Hrvatov in Srbov posebej, da je vsak narod zase kot gospodarska in kulturna skupina prešibek, da si obvaruje svoj obstoj, še bolj pa, da si izviša svoje blagostanje in kulturo.

Prvi temelj jugoslovanske ideje je bil ilirizem, zveza Slovencev in Hrvatov, ki se je polagoma razširila na zvezo slovensko-hrvaško-srbsko. Dr. Knaflič prav poudarja: »da jugoslovanska ideja, bistvo katere je izrekel škof Strossmayer, zastopajo napredne jugoslovanske stranke, ki so: socialna demokracija, srbsko-hrvaška koalicija in slovenski naprednjaki. Dnevnik »Slovenec« je še meseca marca in maja 1914 zavzemal svoje posebno stališče glede klerikalne slovenske stranke, piše: »ujedinenje Srbske in Črne gore je lep ideal, pristaši ujedinjenja se sklicujejo na isti jezik, na isto vero in isti narod, samo na dinastično vprašanje so pozabili! Mi in Hrvatje

septembra 1916 se je priglasi njegov oče Martin S. za vzdrževalnico, ki jo je zahteval zase, za svojo soprogo in dva otroka. Komisija je zavrnila njegovo prošnjo, čeprav je Martin S. dokazal, da zaradi svoje starosti in bolehnosti ne more več skrbovati sam ne svoje obrti ne posestva. Upravno sodišče je pa sedaj zavrnilo razsodbo komisije, ker ta ni upoštevala razlogov, ki jih je navajal M. S., zlasti ne tega, da M. S. ne more več opravljati svoje obrti, ker je odšel njegov edini sodelavec, sin Alojzij, k vojakom.

Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske od 25. novembra do 1. decembra: Novorojencev 12, umrlo je 44 oseb, od teh je bilo 15 domačinov in 29 tujcev. Na tifuzo je umrla 1 oseba, na jetiki 6 oseb, med njimi 3 tujci, vsled samomora 1 oseba. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli: Za tifuzom 1 domačin in 12 vojakov, za grižo 22 vojakov, za vrtico 3 domačini, in 1 tujec.

Brezposemni zaradi pomanjkanja premoga! Ker nastaja po industrijah vedno večje pomanjkanje premoga in prometne ovire, nege nastati večja brezposemlost v vojni industrij. Vojno ministrstvo je izdalo za ta slučaj posebno naredbo z dne 1. decembra 1917, ki določa odškodnino za delavce ki bi morali prekiniti delo zaradi pomanjkanja premoga. Po tem odloku dobe delavci in delavke za ta čas do zaslužka 8 K na dan polno mezdo, tisti ki imajo nad 8 K pa 75%, vendar ne manj kot 8 K na dan. Najvišja odškodnina ne sme znašati več kot 17 K na dan. Za podlago zaračunanja zaslužka se vzamejo zadnji štiri tedni pred 20. novembrom 1917 in se vračunajo vsi prejemi: vojne doklade, draginjske in družinske doklade. Čezurno in nedeljsko delo se ne všeta. Število brezposelnih delavcev in delavk (očeno po imenih) se mora naznaniti takoj in firma. Mnogo delavcev zlasti potrjenih bo vpoklicanih, vendar se bodo porabljali tako, da jih more podjetnik dobiti zopet nazaj, če se obrat zopet vrši.

Vojna čevljarna. Kakor znano, je zavod za pospeševanje obrti ustanovil v Ljubljani vojno čevljarno, ki ima namen, brez dobičkarne skrbi za ohranjanje obutev, da se tako po močnosti odmore pomanjkanju usnja. Ta čevljarna ki se nahaja v Sodni ulici št. 1, sprejema kot vzorna delavnica za popravila z nadomestili vsakovrstna popravila. Podplati iz kombiniranega usnja ali pregibljivega teša; pete usnjate ali z nadomestki. Izvršujejo se popravila tudi iz blaga, ki ga stranke prinesejo same. Stare rabljene in obnošene čevlje sprejema vojna čevljarna v račun pri popravilih ali pa jih tudi odkupuje. Popravila se sprejemajo od delavnih dne 8 do 9. zjutraj.

Zadušil se je. V Selenburgovi ulici št. 4 v Ljubljani (Slajmerjeva hiša) je stanoval hišnik s svojo ženo že skoro tri leta v hlevu, ker mu gospodinja ni dala drugega stanovanja. Ker je bilo mraz, sta prinesla v hlev škafo, ga obložila z opeko in kurila v njem z ogljem. V nedeljo zjutraj jih ni bilo na spregled, zato so odprli hlev. Hišnik Brisko Fraic, ki je bil sicer v službi pri Gospodarski zvezi, je bil že mrtev, žena pa v nezavesti. Odpeljali so oba v bolnico in morda še rešijo hišnici življenje, upanja pa ni mnogo. Zastrupila sta se z dušilnim plinom. Dogodek je sicer nesreča, morda nepremišljenost, v prvi vrsti pa malomarnost bogate gospodinjice, ki ne preskrbi svojim uslužbencem primerne stanovanja.

Zagorje ob Savi. Dne 2. decembra ob 3. popoldne se je vršil pri nas v dvorani gosp. R. Mihečiča prvi mirovni shod v Zagorju z dnevnim redom: »Delavci in mir«. Poročal je sodrug Cobal. Govornik je omenjal, kako so hujskali pred izbruhom vojne vojni hujskači. Navajal je, kako je na eni strani francoska vojna industrija, na drugi strani nemška vojna industrija podkupovala razne časopise in priobčevala hujskajoče članke. Nadalje omenja, da je bilo tudi v Avstriji nekaj takega časopisa, ki se mu je pridruževal časih tudi naš »Slovenec«, ter kako so delali razni diplomati, ki so hoteli imeti vojno. Omenjal je govornik razne procese v Rusiji, ki so pokazali, da so ruski diplomati brez vednosti carja pogrnali miroljubni ruski narod v vojno. Kritizira hujskače v rajhu in pri nas, ter omenja hujskanje proti Slovincem ob početku vojne. Koliko nedolžnih žrtve je romalo v Oberhollabrunn in koliko mesecev so sedeli po nedolžnem ljudje po zaporih. Dalje je govoril govornik o razvoju vojne in o postanku ruske revolucije, ki je izbruhnila v mesecu marcu t. l. Rusko delavstvo se je trudilo pod vodstvom socialno-demokratske stranke za svetovni mir, in sicer mir s sporazumom, časten mir za vse, ki bi bil tudi trajen mir. Ruski socialni demokratje so se najprej morali bojevati, da so odpravili tirana carja in njegove brezvestne svetovalce; potem pa so se bojevali z raznimi imperialističnimi nacionalci, ki so hoteli izrabljati ruski demokratski narod za nadaljevanje vojne v korist angleškega in francoskega kapitalističnega imperializma. Ko je sodrug Cobal omenil, da zadnja poročila pravijo, da so nehale puške pokati na ruski fronti, je trajalo več minut glasno odobravanje med zborovalci.

Predsednik sodrug Repovš je prečital znano resolucijo, ki jo je shod enoglasno z odobravanjem sprejel. Sodrug Cobal je navdušil sodruge k nadaljnjemu boju ter priporočal, da naj se naročijo na naš dnevnik »Napreje« in ga razširjajo.

Primorsko namestništvo zopet v Trstu. Sedaj še v Opatiji se nabijajoči oddelki primorskega namestništva se z dne 1. januarja 1918 premeste zopet v Trst, tako da bo od tega časa dalje celotno primorsko namestništvo poslovalo zopet v Trstu.

Nesreče vsled eksplozije. Nesreč v Gorici vsled eksplozije je vedno dosti. Marsikdo

zadene po nesreči na kako eksplozivno reč, drugega prižene radovednost do tega, da vzdigne kako reč, pt eksplozira in nesreča je tu. Ne ki dan je bilo v novi cerkvi ob Leopardijevi ulici kar 8 mrtvecev hkratu, katere so usmrtila take nevarne reči, kakršnih je v Gorici še polno po cestah in raznih kotih.

Ruski ujetniki v Lebringu za mirovno akcijo bojsevkov. Graški »Arbeiterwille« prinaša sledeči dopis iz Lebringa: V nedeljo 2. decembra so se zbrali ruski ujetniki iz taborišča v Lebringu, da podpro s svojimi glasovi mirovna stremjenja sedanje ruske vlade. Kljub temu, da je bilo viharno in deževno vreme, se je zbralo 500 ujetnikov. Neki ruski ujetnik je nagovoril svoje brate v trpljenju, ki so mu glasno pritrdjevali. Predlagal je končno resolucijo, ki je bila sprejeta soglasno. Resolucija se glasi: »Vojni ujetniki pozarjavljajo novo rusko vlado delavcev in kmetov in se vsele njihove nepopustljivosti v boju za mir, za razdajenje zemlje in za pravo svobodo. Strahotne izkušnje vojne so poučile vse narode, da cenijo mir višje nego osvojevanja. Naj se sedaj sovražni narodi kmalu združijo v mirnem delu. V Lebringu, 2. decembra 1917. Ruski vojni ujetnik X. Y., št. 35.541.

Karte za tobak se uvedejo s 1. januarjem 1918. Tozadevna posvečovanja so že v teku. Z uvedbo karte se hkratu ustavi izdelovanje nekaterih vrst smotk, cigaret, tobaka za pipe in cigarete. S tem postane obrat enostavnejši in se tudi sceni ter se dosedanje zaloge ohranijo za dlje časa. Finančna uprava in tobačna režija predlagati, da dobe karto za tobak le moški, ki svečano zagotove, da so sami kadilci. Zenske ne dobe na noben način karte za tobak. Vsak dobi na teden približno 20 cigaret ali primerno število smotk. Tobak za cigarete v škatljah izgine popolnoma iz prometa.

Draženje sode. Iz raznih krajev se vozijo cela krdela v Hrastnik ob Savi, koder kupujejo sodo kar po 100 kg in še več. Ker vlada splošno pomanjkanje sode, jo spravijo hitro v promet. Sodo dobivajo ljudje v Hrastniku po 30 vin. 1 kg, prodajajo pa jo za 1 K do 1 K 20 vin. kg!

Cene špiritu zvišane. Cene rafiniranemu špiritu so se zvišale na 340 kron, cene špiritu za kuho pa so se zvišale na 178 kron 50 vinarjev.

Odškodnina za begunsko podporo. Državni zbor je sprejel v odseku zakon za begunsko podporo. Ker pa so begunci vendar veliko pretrpeli ter se močno zadolžili v dveh in pol letih, ko niso prejeli begunske podpore, je državni zbor sedaj sklenil dogovorno z vlado, da prejmejo begunci za ta čas enkratno odškodnino v gotovem znesku 500 kron.

Občni zbor kovinarske zveze bo meseca marca 1918 na Dunaju.

Mnogo pozdravov pošljamo bralcem »Napreje« slovenski fantje iz rumunškega bojišča; desetnik Filipič Franc Sežana, četovodja Seničar Jakob Mörs Remčija, desetnik Čotar Franc Dornberg, desetnik Čekada Franc Opatija, desetnik Maver Josip Dolina, infanterist Pavin Andrej Selce, infanterist Penko Franc Parje, infanterist Premrov Josip Cirknica.

Dva slovenska ujetnika v Slamu. Iz vzhodno azijskega kraljestva Siam se je oglasil spodnještajerski rojak inženier F. Lupša, ki se nahaja v Bangkoku kot vojni ujetnik. Lupša se je bil pred leti preselil v Siam, kjer je zavzemal odlično mesto v državni službi. Mariborski »Straži« naznanja, da je ž njim tudi F. Ivančič, doma pri Mali Nedelji. Pravita, da od začetka vojne nista dobila še nobenega obvestila od doma.

Vojna.

Dunaj, 7. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Na italijanskem bojišču so čete feldmaršala barona Conrada izvojevale v napadanju nadaljnje uspehe. Avstroogrski strelski polki so po večurnem srditem boju iz bližine strli sovražni odpor na Monte Sisemolu. S padcem te trdnjave, katero so Italijani več tednov žilavo branili, je izgubil sovražnik nad 1000 ujetnikov in velike množine bojnih sredstev vseh vrst. Skupno število od 4. decembra vzhodno Asiaga privedenih ujetnikov je naraslo na 15.000. Zvišalo se je tudi število uplenjenih topov. Na ruski fronti premirje. — Šef generalnega štaba.

Dunaj, 8. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Naše hrabre čete so včeraj z nasokom vzele utrjene italijanske pozicije Stenle vzhodno Asiaga ter jih trdno obržale nasproti ljutim sovražnim napadom. Število od 4. decembra privedenih ujetnikov znaša že nad 16.000 mož. Včeraj živahni zračni boji, v katerih smo sestrelili 6 italijanskih letal. — Šef generalnega štaba.

Dunaj, 9. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Na italijanskem bojišču mestoma živahno artiljerijsko delovanje. Na ruski fronti počiva orožje. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 9. decembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Na Flanderskem živahno artiljerijsko delovanje. V bojih z ročnimi granatami pri Graincourtu smo potisnili Angleže za par sto metrov nazaj. Ponovni sovražni napadi pri La Vacquerie so se izjalovili. Vjeli smo 53 Angležev, med njimi 2 častnika, ter vplenili dva topova in 15 strojnih pušk. — Na italijanskem bojišču vzhodno Asiaga živahno artiljerijsko delovanje. — Pl. Ludendorff.

Angleži na italijanski fronti.

Berlin, 9. decembra. »Daily Chronicle« poroča od italijanske fronte: Angleški pomožni zbor je menjal prve strele z nemškimi četami.

Zadnje vesti.

Vojna napoved Amerike.

Washington, 7. decembra. Poslanska zbornica je sprejela s 363 glasovi proti nemu

socialističnemu glasu resolucijo za vojno napoved Avstro-Ogrski. Vojno stanje prične torej 7. decembra zvečer. Po kratki debati je sprjel tudi senat z vsemi glasovi enako resolucijo. Wilson je podpisal vojno napoved.

Revolucija na Portugalskem.

Amsterdam, 9. decembra. (Reuter.) Glasom brzjavke iz Oporta je izbruhnila v Lizboni revolucija. Podrobnosti še niso znane. Tudi v Oportu so bili 5. t. m. nemiri. Poulična drhal je oplenila pekarije. Dve osebi sta bili ubiti, 78 oseb je aretiranih. Množice so burno pozdravljale vojaštvo, ki ni hotelo nastopiti proti njem.

London, 9. decembra. (Reuter.) Revolucija v Oportu je končala z uspehom revolucionarjev. Vlada je demisionirala. Alfonso Costa je sestavil proviziorno vlado, katere član je tudi bivši portugalski poslanik v Berlinu Paes. V Lizboni in v Oportu vlada mir.

Pariz, 8. decembra. (Havas.) »Temps« poroča iz Madrida: Iz Lizbone še niso znane podrobnosti. Gibanje je menda začela unioniistična stranka, čeprav so njeni voditelji ugovarjali. Latentna ministrska kriza je bila že dlje časa. Costa je sklenil vsled hudih napadov, da odloži svoje mesto. Kabinet je bil nato prenovljen in je sestavljen sedaj iz demokratov. Kriza še ni rešena. Položaj je postal vsled agitacije maksimalističnih elementov še bolj zamotan. Ti elementi nasprotujejo udeležbi Portugalske v vojni in so izrabili nezadovoljnost, ki vlada med prebivalstvom vsled pomanjkanja in dragine.

Vojna napoved Amerike.

Washington, 7. decembra. Obema zbornicama kongresa predložena resolucija pravi: Državni departma izjavlja, da obstoja od danes opoldne med Združenimi državami in Avstroogrski vojni stanje in da se odreja uporabljanje vseh sil armade in mornarice v vojni proti tej državi. Wilson je izjavil v kongresu, da je zato priporočal vojno napoved Avstroogrski, ker je potrebno, da se odpošljejo ameriške čete v Italijo.

Pariz, 8. decembra. »Matin« poroča iz Njujorka: Vojni napovedi Avstro-Ogrski so sledila takoj akcija ameriške mornarice v Sredozemskem morju s sodelovanjem ameriških letalcev na italijanski fronti.

Ukrajna in ententa.

Berlin, 8. decembra. Ukrajinski čašniški biro poroča iz Kijeva: Diplomatske entente so izjavili 7. t. m. v ukrajinskem centralnem svetu da priznajo njihove vlade ukrajinsko republiko, obstoječo iz vseh nacionalnih ozemelj, če se Ukrajinci zavežejo, da nadaljujejo vojno ob strani francozov. Na to ponudbo je odgovoril ukrajinski parlament da hočejo izvrševati Ukrajinci nestransko nevtralnost, da si ohranijo prijateljstvo obeh vojskujočih se strank.

Rusija in Francija.

Stockholm, »Djelo Naroda« izve, da francoska vlada ne namerava pretrgati zveze z Rusijo, če sklene Rusija se separatni mir z Nemčijo. Potrebno je, da se uvažajo živila skozi Rusijo v Romunijo.

Državni bankrot v Rusiji.

Amsterdam, 8. decembra. »Daily Telegraph« poroča iz Petrograda: Danes objavljen dekret razglša razveljavljenje vseh inozemskih posojil ter ustavlja tudi izplačilo obresti za ta posojila.

Mesto Halifax porušeno.

Geneve, 9. decembra. Agence Havas poroča: Mesto Halifax (veliko industrijsko mesto na Angleškem, ki šteje nad 100.000 prebivalcev) je vsled eksplozije skoraj popolnoma razrušeno. Severni del mesta gori. Čez 1000 oseb mrtvih in ranjenih.

Aprovizacija.

Krompir za II. okraj dobe stranke iz skladišča pri Mühleisnu na Dunajski cesti po sledečem redu: V tork dne 11. t. m. popoldne od 8 — 9 št. 1 — 100; od 9 — 10 št. 101 — 200; od 10 — 11 št. 201 — 300; popoldne od 2 — 3 št. 301 — 400; od 3 — 4 št. 401 — 500; od 4 — 5 št. 501 — 600; v sredo dne 12. t. m. od 8 — 9 popoldne št. 601 — 700; od 9 — 10 št. 701 — 800; od 10 — 11 št. 801 — 900; popoldne od 2 — 3 št. 901 — 1000; od 3 — 4 št. 1001 do 1100, od 4 — 5 št. 1101 — 1200; v četrtek dne 13. t. m. popoldne od 8 — 9 št. 1201 — 1300; od 9 — 10 št. 1301 — 1400 od 10 — 11 št. 1401 do konca. Vsaka oseba dobi 10 kg krompirja po 30 h. Pripravite vreče.

Špeh za I. okraj Mestna aprovizacija bo oddajala s eh strankam I. okraja št. 1 do 800, v tork dne 11. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Določen je tale red: od pol. 1. do 1. št. 1 do 100 od 1. do pol. 2. št. 101 do 200 od pol. 2. do 2. št. 201 do 300 od 2. do pol. 3. št. 301 do 400 od pol. 3. do 3. št. 401 do 500 od 3. do pol. 4. št. 501 do 600 od pol. 4. do 4. št. 601 do 700 od 4. do pol. 5. št. 701 do 800. Vsaka oseba dobi 1 kg kilogram stane 9 kron. Vsaka stranka dobi le na lastno izkaznico špeh, ako kdo pošlje drugo stranko po špeh, mora ji izročiti pravilno pooblastilo, katero se stranki odvzame. Za ostale stranke se spored objavi pozneje.

Oddaja prekajenega mesa za Moste. Stranke iz Most ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črko B in C dobijo prekajeno meso v tork dne 11. t. m. popoldne v cerkvi sv. J. Ž. v Ljubljani. Določen je tale red: od 1. do 2. popoldne stranke z rumenimi izkaznicami B št. 1 do konca, od 2. popoldne stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do konca 1 oseba dobi 1/4 kg, 2 osebi 1/2 kg, 3 in 4 osebe 3/4 kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 1/4 kg, več oseb 1 1/2 kg. Kilogram stane 4 K.

Oddaja prekajenega mesa za Vič. Stranke iz Viča, ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črko B in C prejmejo prekajeno meso v tork dne 11. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa v Lju-

bljani. Dol čen je tale red: od 3. do 4. stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko B, št. 1 do konca, od 4. do 5. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do konca 1 oseba dobi 1/4 kg, 2 osebi 1/2 kg, 3 in 4 osebe 3/4 kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 1/4 kg, več oseb 1 1/2 kg. Kilogram stane 4 K.

Oddaja sveč. Ker stranke niso dobile petroleja uti za mesec oktober, bo mestna aprovizacija oddajala v telovadnici I. mestne deške šole na Ledni Komenskega ulice sveče po sledečem redu: I. okraj: tork dne 11. t. m. od 8 do pol 9 popoldne št. 1 do 200 od pol 9 do 9 št. 201 do 400 od 9 do pol 10 št. 401 — 600 od pol 10 do 10 št. 601 do konca. II. okraj od 10 do pol 11 št. 1 do 200 od pol 10 do 11 št. 201 do 400 popoldne od 2 do pol 3 št. 401 do 600 od pol 3 do 3 št. 601 do 800, od 3 do pol 4 št. 801 do 1000 od pol 4 do 4 št. 1001 do konca.

Izkaznice za mast in krompir. Prav pogosto se oglašajo v aprovizacijskem uradu stranke z zahtevami, da bi dobile novo izkaznico za mast ali krompir, češ, da so izkaznico izgubile. Na izkaznicah za krompir in mast je izrečno pripomnjeno, da se duplikati ne izdajajo. Mestni aprovizacijski urad odslej tudi res ne bode izdal principiarno nobenih duplikatov več, ker so se stranke posluževale z duplikati raznih goljufij. Kdor bo odslej izgubil izkaznico, naj si posledice sam sebi pripiše. To nikakor ne gre, da bi se nekatere stranke posluževale izgovorov, da so izkaznice izgubile, saj da pridejo do duplikatov in na ta način k dveh izkaznicam. Vsem strankam priporočamo, da na izkaznice napišejo različno in natančno svoj naslov. Če ima izkaznica natančen naslov, jo je vsaj v slučaju, če je kdo našel izgubljeno izkaznico, mogoče vrniti prave mu lastniku. Končno opazja aprovizacijski urad, da stranke nikdar ne naznanijo raznih družinskih izprememb. Navadno se zgodi, če stranka izgubi enega ali dva svoja družinska člana, nikdar ne naznani aprovizacijskemu uradu zmanjšano število družine. V nasprotnem slučaju pa, če dobi družina novega člana, takoj zahteva od aprovizacijskega urada za novo osebo zvišano izkaznico. Na ta način se število izkaznic samo zvišuje in nikdar pa ne zniža. Da se stranke obvarujejo kazenskih zasledovanj, naj takoj naznanijo vse spremembe v svojih družinah. Tudi če se stranke preselijo ali zapuste Ljubljano, morajo vselej to naznaniti aprovizacijskemu uradu na Poljanski cesti št. 13. I. nadstropje.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Najbolj zanimiv in najboljši slov.
ilustrovani tednik so:

TEDENSKE SLIKE

ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z boljše in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, jako zanimiv, lep detektivski roman, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva. »TEDENSKE SLIKE« so nepolitičen in nestranski ilustrovani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

»TEDENSKE SLIKE« bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte »TEDENSKE SLIKE« povsod in pridobivajte naročnikov.

»TEDENSKE SLIKE« stanejo četrt leta K 3/80 pol leta K 7/50 in celo leto 15—K. Naročite si »TEDENSKE SLIKE« takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo vam 1 številko »TEDENSKE SLIKE« zastonj in poštne prosto na ogled.

Upravništvo lista »TEDENSKE SLIKE«

Ljubljana, Franciskanska ulica 10. I.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Fra čiščanska ul. 6,

registrovana zadruga z omejeno zavozo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Vojakom na fronti in v zaledju

prodaja založba in brošura 30% sprejema uprave
ja" knjige
Naročila roja" v Ljub.